

Aftaler om øget tilgang til erhvervsuddannelserne

De senere år har der været et stort fokus på at øge antallet af unge, der tager en erhvervsuddannelse (EUD). Det skyldes, at for få unge har taget en EUD i forhold til at erstatte de nuværende faglærte, der går på pension. For at rette op på denne mangel på faglært arbejdskraft, er det politisk prioriteret højt at øge søgning og gennemførelse på EUD. Nationalt har det store politiske fokus bremset tilbagegangen på EUD, og de første tegn på en stigning er begyndt at vise sig, om end der er langt til de politiske mål.

Som en konsekvens af det politiske ønske, er der indgået tre politiske aftaler med fokus på erhvervsområdet:

- I november 2018 indgik et bredt flertal af regeringen, S, DF, RV og SF en aftale om bedre overgang fra folkeskolerne til erhvervsuddannelser. Aftalen er en del af et længerevarende bredt politisk fokus på at få flere unge til at søge ind på og gennemføre en erhvervsuddannelse.
- I finansloven for 2019 blev der afsat penge til ovenstående aftale samt aftalt enkelte nye elementer
- Den 26. april indgik regeringen, S, DF, RV og SF en delaftale, som opfølging på regeringens ungeudspil.

Nærværende notat beskriver hovedpunkterne i aftalerne med et særligt fokus på konsekvenserne for Halsnæs Kommune.

1. Fra folkeskole til faglært – Erhvervsuddannelser til fremtiden

Aftalen indeholder samlet set 55 initiativer, der fordeler sig på 12 områder. Der er afsat to milliarder kroner til aftalen over fire år i perioden 2019-2022, der blandt andet skal være med til at øge kvaliteten og friheden til erhvervsuddannelserne.

Øget rolle til erhvervsuddannelserne i grundskolen

Et af hovedelementerne i aftalen er at forsøge at få erhvervsuddannelserne og det praktiske til at fylde mere i folkeskolen for at få eleverne til at blive interesseret i at søge ind på en EUD. Det indebærer en række mindre initiativer.

- Erhvervsuddannelserne skal kunne udbyde undervisning i udskolingen. Det betyder, at undervisere fra erhvervsskolerne kan udføre undervisningen i de obligatoriske praktiske fag samt udbyde valgfag. Derudover kan de også udføre forløb i den understøttende undervisning. Der udarbejdes et takstkatalog til formålet. Erhvervsskolernes undervisning skal leve op til de krav, der er i folkeskoleloven. Den kommunale folkeskole har fortsat ansvar og tilsynspligt i forhold til denne undervisning.
- Der indføres obligatorisk eksamen i et af de praktiske fag. Dette tæller også med i beregningen af, om eleven har bestået afgangsprøven.
- Der skal gennemføres forsøg om mere fleksible rammer for erhvervspraktik samt for at erhvervsuddannelserne kan oprette udskolingslinjer med reduceret undervisning i de boglige fag.

Øget ansvar til kommunerne

Et andet gennemgående tema i aftalen er, at kommunerne får ansvaret for at forbedre søgetallene fra udskoling til erhvervsuddannelse. Det indebærer, at kommunalbestyrelsen hvert år skal udarbejde en målsætning for søgetallet til erhvervsuddannelser (og gymnasiale uddannelser), både målsætning og det faktiske søgetal skal offentliggøres på kommunens hjemmeside. Hvis det faktiske søgetal er, at mindre end 10 pct. søger en erhvervsuddannelse, skal kommunen udarbejde en handleplan for, hvordan de vil løfte andelen.

I år har 19,3 pct. i Halsnæs søgt en erhvervsuddannelse. Det er vigtigt at bemærke, at søgetallene udelukkende handler om den direkte søgning fra grundskolen. Søgning fra arbejde, selvforsørgelse, andre uddannelser, FGU eller uddannelseshjælp er ikke en del af måltallet.

Øget rolle for 10. klasse

For at sikre, at flere kommuner flytter 10. klasse ud på erhvervsuddannelserne, vedtages en præmieringsordning for hver ny driftsoverenskomst, hvor en erhvervsskole overtager driften af mindst 50 pct. af bestanden af 10. klasses elever. Præmieringen afhænger af antallet af elever, således at 50-100 elever giver en præmie på 1,5 mio. kr. til deling mellem erhvervsuddannelsesinstitutionen og kommunen, under 50 giver en 1 mio. kr. og over 100 giver 2 mio. kr.

Styrket vejledning

Aftalen indeholder endvidere et fokus på en bedre uddannelsesvejledning. Dette indebærer en del initiativer, blandt andet følgende.

- Kommunen har ansvaret for en sammenhængende plan for indsatser i udskolingen, som skal opleves som sammenhængende af elever og forældre.
- Alle elever skal vurderes til alle tre uddannelser, altså både gymnasium, HF og EUD.

2. Erhvervsuddannelser – FL 2019

Finansloven for 2019 afsatte penge til en del af den aftale, som forligskredsen på EUD-området indgik i november om bedre overgange til erhvervsskolerne.

Et element i aftalen er oprettelsen af et nyt grundforløb+, som er målrettet uafklarede unge og giver dem 10 ugers intro til uddannelsen på SU. Det åbner muligheder for at få flere unge fra ungeydelsen og over på en erhvervsuddannelse.

3. Delaftale om øget udbud af erhvervsrettede uddannelser i hele Danmark

Som opfølgning på regeringens ungeudspil fra december 2018 er der indgået en bred politisk delaftale om erhvervsuddannelserne.

Med aftalen oprettes der uddannelsessatellitter i de kommuner, der ikke har en erhvervsuddannelse. En satellit er en afdeling af en uddannelsesinstitution, hvor enkelte uddannelser udbydes. Aftalens fokus er at oprette satellitter, hvor man kan tage grundforløb. Både gymnasier, VUC og EUD kan oprette satellitter EUD-satellitter.

Der er sat 25 mio. kr. af til formålet over tre år, som skal dække udgifterne til at oprette satellitter. Efter tre år vurderes ordningen af forligskredsen.

Søgning til erhvervsuddannelser

Blandt de unge md bopæl i Halsnæs kommune, som slutter grundskolen sommeren 2019, har 19,3 pct. ønsket at påbegynde en erhvervsuddannelse. Søgningen ligger dermed på sit laveste niveau siden erhvervsskolereformen. Det sker samtidig med en positiv udvikling i landet og i kommuner, der hidtil har haft en lav andel ansøgere som f.eks. Hillerød.

Den overordnede nationale målsætning er, at mindst 25 pct. skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. eller 10. klasse i 2020, samt at andelen skal op på minimum 30 pct. i 2025¹.

Tabel 1: Søgning til erhvervsuddannelser fra grundskole siden erhvervsskolereformen, unge med bopæl i udvalgte kommuner (pct.)

	2015	2016	2017	2018	2019
Halsnæs	22,3	24,6	22,5	22,3	19,3
Hillerød	11,4	15,6	13,1	13,8	15,6
Frederikssund	22,1	19,5	23,5	24,9	23,1
Gribskov	18,9	23,1	16,2	15,4	17,5
Hele landet	18,5	18,4	18,5	19,4	20,1

Kilde: uddannelsesstatistik.dk

I Halsnæs Kommune er det generelt relativt få unge, som fuldfører en ordinær ungdomsuddannelse, inden de er 25 år. Hele 41 pct. af 20-24 årige har således kun en grundskoleuddannelse. På landsplan er tallet 26 pct. En gruppe er de unge er dog ved det 25. år i gang med en ungdomsuddannelse. 12 pct. af de unge i Halsnæs kommune er dog hverken i gang med uddannelse eller arbejde. For hele landet, og i landsdelen og regionen er andelen 10 pct..

En kommunal målsætning for Halsnæs Kommune

Lovforslaget, der pålægger kommunerne at fastlægge en målsætning for overgangen fra folkeskole til erhvervsuddannelser, er vedtaget og træder i kraft den 1. august 2019. Det er ministeren, som skal fastlægge de nærmere regler for, hvordan og hvornår målsætninger meldes ind. Da der pt. er valg til folketinget, er disse regler endnu ikke bekendtgjort.

Loven pålægger dog kommunerne at koordinere indmeldingerne til ministeriet. Konkret er det i Hovedstadsområdet aftalt, at dette sker via KKR og med frist den 1. september 2019.

En typisk ungdomsårgang med afgang fra grundskolen er i Halsnæs kommune på omkring 350 – 370 unge. Dog er antallet af unge, som forlader grundskolen i sommer 2020 større. En gruppe af de unge går dog ikke i lokal folkeskole, men fx på en folkeskole i en nabokommune, på privatskoler, efterskoler, specialskoler o.l. Omkring 70 pct. af en årgang, svarende til mellem 240 og 275 unge (ekskl. 2019/2020), er derfor direkte påvirkelig af kommunens initiativer i folkeskole. Andelen af elever, som søger direkte ind på en erhvervsuddannelse, påvirkes derfor også nemt af uddannelsesvalget blandt en håndfuld elever.

¹ <https://uvm.dk/statistik/erhvervsuddannelserne/klare-maal-for-eud-reformen/klare-maal-1-soegning-til-eud>

Tabel 2: Unge i Halsnæs Kommune, samlet og med afgang fra lokal folkeskole (antal og pct.)

	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Antal unge med bopæl i kommunen	375	417	346	357
Antal unge med afg. fra lokal folkeskole	274	304	243	246
Andel unge med afg. fra lokal folkeskole	73,1	72,9	70,2	68,9

Kilde: Danmarks Statistik

Det indstilles på den baggrund, at målsætningen for Halsnæs Kommune er at fastholde det nuværende niveau, dvs. at 19 pct. af en årgang søger direkte videre fra grundskole til erhvervsuddannelserne.